

ki je prinesel pomlad, »odleti nazaj«, rak, ki je šel gledat, kakšen kraval je na vrhu skale, še pravi čas naredi »nazajkorak«, še celo morje bo nekoč »odšlo nazaj«, najbrž tja, od koder je prišlo. Vsi ti »junaki« so se odpravili od doma in se domov vračajo kot v pravljicah: odidejo, izpolnijo nalogo in se srečno vrnejo domov: zunaj naletijo na valove, na burjo, na zimo, na vse mogoče reči, ampak vedno se srečno vrnejo domov. Vse te pesmi mogoče hote, mogoče pa nezavedno, znova in znova izrekajo temeljno zagotovilo otroku: na varnem si, vse bo v redu, nič se ti ne more zgoditi; z eno velikansko mero spokojnosti izrekajo spet in spet, da so se vsa morska bitja, vsi čolni, ki so odpluli, vrnili domov in da so zdaj na varnem. Otrok bo razumel, da je na varnem on sam. Več od tega je otroku najbrž težko povedati. Pesmi so, tako jih po mnogih branjih vidim, subtilno izpisana podoba ne idiličnega, ne nekonfliktnega, ampak kljub vsemu varnega otroštva.

In konec koncev, razjasnila se mi je tudi podoba na naslovnici: riba, ki plava v morski modrini, v njej pa morje in čoln, zasidran čoln: riba se v morju ne more izgubiti, ker je morje pravzaprav v ribi. Prav tako mora biti z otrokom.

Tri pesmi iz zbirke, čeprav je to prva avtorjeva otroška zbirka, so že uvrščene v antologijo *Sončnica na rami*, v temeljni izbor slovenske otroške poezije. Upravičeno.

Peter Svetina

DIŠEČE!

Anja Štefan: *Sadje z naše ladje*. Ilustr. Jelka Reichman. Mladinska knjiga, Ljubljana 2016 (Zbirka Velike slikanice).

Pisatelj ali pesnik napišeta besedilo, ilustrator ga ilustrira – v takšnem vrstnem redu običajno nastajajo slikanice ali ilustrirane knjige. Gre pa včasih tudi v obratni smeri, da torej pisatelj ali pesnik pišeta na podobe oziroma besedno ustvarjata na podlagi podob. Tako je nastala tudi knjiga *Sadje z naše ladje* – najprej so obstajale podobe Jelke Reichman, nanje so nastali verzi Anje Štefan. Ali je to za avtorja utesnjujoče ali spodbudno, pravzaprav ni bistveno, kar zanima bralca je to, kako je uspela knjiga kot celota.

Na naslovnici se deklica pripravlja, da bo ugriznila v velik kos lubenice, a ni edina, ki si ga želi – videti je, da ima takšne namene tudi čebela, ki ji deklica zaskrbljeno sledi z očmi. Pa nista edini, ki si želita sočne, zrele lubenice – tudi bralcu se ob pogledu na vabljev sadež usta raztegnejo v nasmeh širine lubenice, pocedijo se mu sline in prav nič lažje mu ni, ko polista po knjigi. Na notranji naslovnici ga pričakajo jagode, ki so jim namenjeni tudi verzi prve od petnajstih pesmi, zbranih v novi pesniški slikanici uspešnega tandema.

Juhuhu, jagode! ni samo razigrana pesem, ampak je hkrati tudi uganka. V naslednji, *Limona*, se ton nekoliko spremeni, saj dekliški lik pesti bolezen, ki pač terja nekaj pritoževanja, a je tudi v tej pesmi prisotna igrivost, tokrat na ravni jezika – avtorica se poičrva z besedo kisle (kisle vreme, kisle misli, skisano gledati). V pesmi *Prismodek* se avtorica hudomušno in s posrečenim obratom na koncu dotakne lastnosti, ki tu in tam »napade« otroke – lenobe. Spet malenkost drugačna oziroma na druge strune ubrana je pesem *Breskve in marelice*, v kateri igrivi verzi z izrazitim

ritmom (nekatero pesmi so po tej plati blizu izštevkam) v drugi kitici preidejo v premislek oziroma ugotovitev o svetu: »Tinka-tonka gre ta svet,/ker je ni stvari,/ ki imeli bi jo res/radi čisto vsi.« Tako kot v *Prismodku* je tudi v pesmi *Slive* izpostavljena otroška sladkosnednost, poskočna pesem *Kostanjček* priključuje jesensko vzdušje, *Ančka bančka pomarančka* pa se vrti okoli želje majhne deklice, da bi bila kmalu velika in bi se pri igri lahko pridružila večjim. Tudi v *Čarodeju* je prisotna otroška želja, ki kaže na praktičnost otrokovega razmišljanja – če bi bil fant čarodej, bi česnje z lahkoto spravil tudi z najvišjih vej. Pesmi *Hruške* in *Orehi* sta edini z živalskimi junaki, obe pa prežema podobno sporočilo – lepo se je družiti in za vse je dovolj (hrušk, orehov). V *Škratu* spet pride do izraza avtoričina hudomušnost (borovnica v dar je fina stvar, toda zakaj le ena?), v pesmi *Fige, fige, figice* pa je izrečeno priznanje otroški domišljiji, ki zna staro figovno drevo uporabiti kot skrivališče, razgledni stolp, konjička in zibalnico. Tako v tej pesmi kot tudi v *V dvoje* Anja Štefan spet poudarja vrednoto deljenja – stvari in doživetij; v *Fige, fige, figice* deklica Petrički izda svoje skrivališče, v *V dvoje* pa si deček in deklica ne delita le lubenice, pač pa tudi bližino – lepo je v dvoje, tako lepo, da naj čas čim počasneje teče. Pozitivna naravnost do sveta oziroma veder pogled na svet in iskanje lepote v njem pridejo do izraza tudi v pesmi *Sosed se jezi na ptičke* – že res, da mu pernati požeruhi kradejo grozdje, a nas v zameno razveseljujejo s petjem. V zbirki je še pesem *Banane*, ki pa po resnem, celo družbeno angažiranem in kritičnem tonu precej izstopa od ostalih. Opozarja, da daleč, daleč, daleč stran (pri obiranju banan) garajo tako starci kot otroci, »A če še tako hitijo,/revščina jim maje tla./Kdo banane jim odpelje,/njim pa čisto malo da?//Kdo ne vidi, da jim krade?/Kdo nemarno bogati?/O, da

bi se svet popravil/v boljši dom za vse ljudi.« Je torej apel k pravičnosti in takšna, kot rečeno, nekoliko štrli iz zbirke, s čimer pa ni nič narobe in je pravzaprav lepo uglaseno s siceršnjim opusom Anje Štefan, v katerem najdejo mesto tako duhovitost, igrivost, prijaznost, kot tudi bolj resni poudarki in premisleki o manj veselih plateh sveta in življenja. Nenazadnje se v takšnem sopostavljanju resnega in neresnega, velikega in majhnega, pomembnega in manj pomembnega razprejo tudi raznolika narava in mnoge možnosti same poezije. Kljub temu v poeziji Anje Štefan »zmaga« otroška radoživost, s katero ima gotovo nekaj malega opraviti tudi sladkosnednost – v verzih njene tokratne knjige se otroci sladkajo s sadjem, bralec pa z verzi.

Glede na zaporedje dogodkov, ki so pripeljali do slikanice *Sadje z naše ladje*, bi bilo seveda nevzdržno, da ne bi nekaj besed zapisala še o ilustracijah. Enostranske ilustracije so zamejene z okvirji, iz katerih v spodnjem delu v prvi plan »uhaja« realistično upodobljeno sadje, po katerem pesmi pogosto dobijo naslove. Prizori znotraj okvirjev so izčiščeni, barvno lepo ubrani in, kot smo pri Jelki Reichman vajeni, topli, mehki in prijazni, torej lepo uglaseni z verzi. Ali pač verzi lepo uglaseni s podobami, kakorkoli že, to ne pomeni nič drugega, kot da je knjiga dobro uspela.

Gaja Kos

1000 UND 1 BUCH 2016

Vsebina strokovnih prispevkov **prve številke** revije *1000 und 1 Buch* (1000 in 1 knjiga) iz leta 2016 je posvečena družini in njeni vlogi v mladinski literaturi.